

KKÉPZÉS - FELKÉSZÍTÉS

AZ ÖNKÉNTES HADERŐRE TÖRTÉNŐ ÁTTÉRÉS LOGISZTIKAI ÖSSZEFÜGGÉSEI

I. RÉSZ.

Buzai László³⁴

Bevezetés

Az évezred és az évszázadok fordulópontján az európai régió katonai erőviszonyaiban jelentős, történelmi átstrukturálódási folyamatok zajlódnak le. Az Európára jellemző duális hadszíntér lehetősége - mint egy virtuális háború megvívásának topográfiai színtere is- megszűnt a „Varsói Szerződés” végérvényes felbomlásával.

Az objektív és tényszerű eseményekkel párhuzamosan átértékelődött a volt katonai tömbök országaiban a felduzzasztott létszámokkal és mértéken felüli technikai arzenállal rendelkező fegyveres erők szerepe, katonapolitikai küldetésük lényege. Az érintett országokban zajlik a korszerűtlen és hatékonyan rendszerben nem tartható haditechnikai eszközök kivonása, miközben a politika keresi, kutatja a *képességeit megtartó, alacsonyabb költségráfordítással finanszírozható*, ugyanakkor többnemzeti-ségű kötelékben *rugalmasan és hatékonyan működő* ujjtípusú haderő felépítésének optimális struktúráját.

A Magyar Honvédség szervezeti változásait is az elmúlt kormányzati ciklusidőszakok alatt végrehajtott radikális létszámcsökkentések jellemezték. A régi struktúra felszámolási folyamata nem eredményezte a honvédség új feladatrendszere egzakt megfogalmazását és szervezeti felépítése automatikus létrejöttét. A magyar honvédséggel szemben megfogalmazott alkotmányos kötelezettség társadalmi szintű. A formálódó európai biztonságpolitika palettáján geopolitikai helyzetéhez méltó bizalmat kapott a Magyar Köztársaság azzal, hogy a NATO teljes jogú tagjává vált 1999. március 12. hatállyal. Az új történelmi helyzetben a haderőreform feladatrendszere is konkrétabban körvonalazható. Azonban az ország - védelmi feladatrendszeréből fakadó, fegyveres erőkre háruló- testületi kö-

³⁴ Buzai László okl. mk. alezredes, HM-HVK Logisztikai Csoportfőnökség, kiemelt kiképzési főtitzt, osztályvezető helyettes.

teleleztségének felelősség mértékét a „*NATO által nyújtott biztonsági ernyő*” sem csökkentheti. Ez magába foglalja a kollektív biztonság és annak megteremtése garanciáját megtestesítő fegyveres erők –perszonális–tagjai feletti felelősséget is.

A haderő racionális jövőképe a globális gazdasági folyamatok mikro környezetében optimális létszámkerettel működtetett; szociális hálóval lefedett; finanszírozható; homogén és szakfeladatai ellátására profeszszionális szinten felkészült; a nemzeti katonahagyományokat tiszteletben tartó; a szövetséges elkötelezettségeit becsülettel teljesítő; önkéntesség alapján szerveződő fegyveres erő formájában rajzolható fel.

Napjainkra a Magyar Honvédség az Országgyűlés által elfogadott „*optimális*” szervezeti felépítését és működési létszámkeretét megközelítő helyzetbe került. A haderőreform a reformfolyamatának fókuszpontjába helyezte a „*kényszersorozás*” intézményrendszere szüneteltetésének vizsgálatát –miközben az alkotmányos hadkötelezettséget fenntartja– és a homogén összetételű, szerződéses jogviszonyú állománnyal megerősített honvédség létrehozását tűzte ki célul.

A célok eléréséhez vezető döntések kialakításában a logisztikai támogatórendszer elemző vizsgálata kellő alapot nyújthat. Ez a tanulmány az **Ellátási támogatás**, az **Üzembentartási támogatás**, a **Közlekedési támogatás**, az **Elhelyezési támogatás** és a **Személyügyi feltételek** elemző vizsgálatával kíván hozzájárulni a szerződéses jogviszonyú állomány-kategória alkalmazására történő szervezeti áttállás, ellátás- és szolgáltatás költségvonzatai összefüggéseinek feltárásával.

Az elemző vizsgálat a szerződéses jogviszonyú állomány alkalmazásának haderőnemi tapasztalataira építkezik és a HM tárca jelen költségvetési mutatóit tekinti bázisadatnak.

A tanulmány szoros értelemben a MH felelősségi körébe tartozó logisztikai feladatokat elemzi és nem tekint ki a társadalmi szféra kötelezettségi körébe tartozó egyéb közvetett, de az áttérés hatáskörébe tartozó területekre, úgy mint az illetményköltségek és a TB vonzatuk, a megkezdetett laktanya rekonstrukció költségigénye, lakásépítés-, támogatás, stb.

A cikk gondolatait tisztelettel ajánlom –nemcsak– a logisztikai támogatás, ellátás-szolgáltatás feladatrendszerében tevékenykedő szakemberek figyelmébe.

Tekintettel a nagy terjedelemre a tanulmány két részben jelenik meg a folyóiratban.

A szerződéses állomány létszámnövelésével, az önkéntes haderőre történő áttérés logisztikai költségigényének, a logisztikai szakfeladatok átstrukturálása szükségességének vizsgálata

A a sorozott állomány rövidítettebb, hat hónapos sorkatonai szolgálatának 2002. február 01-vel történt bevezetésével egy időben már felmerült annak a racionális felvetésnek a gondolata, hogy a legénységi, sorállományú beosztásokban célszerűbb lenne szerződéses jogviszonyú állományt alkalmazni. A Magyar Köztársaság Kormányának (2002-2008.) programja kötelező jelleggel meghatározza, hogy a ciklus végére (2006) a Magyar Honvédség térjen át a professzionális haderőre.

A sorállományú beosztások szerződésessé történő átminősítésének lehetősége az érintett alkalmazók és döntéshozók körében is számtalan, előre nem determinálható tényezőhöz vezető kérdések felvetődését eredményezte. (Pl: átminősíthető szakbeosztások köre, elhelyezés feltételrendszere, várható költségkihatások, ellátás kérdései stb.)

A sorállomány szolgálati szakfeladatai ellátására, alkalmazása harc-eljárásainak elsajátítására történő professzionális szintű felkészítése az átlagosnál körültekintőbb, alaposabb és felelősségteljesebb kiképzését, felkészítését igényli a végrehajtó állománytól, a parancsnokok részéről, miközben a kiképzésre fordítható effektív idő csökken.

Az így képződő antagonisztikus ellentmondás feloldására, megoldására a tiszthelyettesi - és néhány sorállományú szakbeosztás szerződéses jogviszonyúvá történt átminősítése kapcsán a beosztásokat ellátók feladat teljesítésének pozitív tapasztalatai hívták fel a parancsnokok figyelmét. A fentiekben vázoltak alapján javaslatként került megfogalmazásra, hogy a katonai szervezetek teljes „**B**” állománytáblás, sorozott állományú beosztásait minősítsék át legénységi állományú **szerződéses szakbeosztásokká**. A javaslattevők alternatívaként megjelöltek egy viszonylag rövid intervallumú átmeneti időszakot³⁵, amelyben az átminősítés gyakorlati feladatai végrehajtása reálisnak tűnik.

Az egymással kölcsönhatásban lévő problémák eredményes megoldása komplex jellegű és az átállás sikere a részfeladatok koordinált, elemzően körültekintő szinkronitásban lévő megoldásaiban rejlik.

³⁵ 2002.dec.31. – 2005.dec.31.

A részfeladatok eredményes megoldásain munkálkodók táborához kívánok csatlakozni hatástanulmányommal. Annál az oknál fogva is, hogy a meghatározó módon érintett a fogyasztói logisztika ágazati területein a professzionális haderő színvonalas működtetésében, működőképességének fenntartásában jelentkező feladatokra a szakma szemüvegén keresztül hívjam fel a figyelmet, adjam a lehetséges megoldást a jelentkező problémához.

Tanulmányom **célja** az, hogy az általam vizsgált területeken szerzett tapasztalatokból, valamint a rendelkezésünkre bocsátott adatok vizsgálatából, következtetéseket vonjak le a logisztikai támogatás rendszere részére. A rangsorolt következtetések alapján megfogalmazott feladatokat, javaslatokat, ajánlásokat dolgozzak ki a sorállományú beosztások, szerződéses jogviszonyú állománnyal történő feltöltésének végrehajtását előkészítő döntéshozók számára, egyben kiegészítem a hasonló témában vizsgálatot folytató szervek -HM HVK SZCSF, HVK HDMCSF, HVK HTCSF- tapasztalatait. *Az ismétlődések kizárása végett nem elemeztem a vizsgálatban részt vevő más szervek, logisztikai támogatást érintő következtetéseinek háttérterületeit.*

Mit várok a tanulmánytól?

- Vegye számba a fogyasztói logisztika érintett területeit és elemezze a szerződéses legénységi állomány alkalmazása várható hatásait a funkcionális működés területeire.
- Adjon alapot, szolgáltatson bizonyosságot a reális következtetések levonására.
- Fogalmazzon meg javaslatokat –alternatívákat- a részidejű döntések előkészítéséhez, a végrehajtást átfogó, vezetői elhatározás meghozatalához.

A tanulmány a vizsgált szervezetek és számadatok tekintetében a 2002. július 01-i állapotokat³⁶ tükrözi és a feldolgozásban az ellátási területekre épülő tematikus sorrendet követi.

³⁶ Ahol az elemzés időbeni előrehaladása lehetővé tette, ott az adatzárás dátumát külön jeleztem.

Az alapp probléma megfogalmazása.

A sorozott legénységi „B” állományú beosztásokkal rendelkező katonai szervezetek, – jellemzően a nagy értékű honvédségi technikákat kezelő, üzemben tartókra – alakulatok szakfeladataik ellátásában, a csökkentet sorkatonai szolgálati idő következtében, a szakkezelők objektívan mérhető kiképzettségbeli, felkészültségbeli hiányosságaikkal küszködve képtelenek rendeltetés szerinti feladataik teljesítésére. A katonai szakfeladatok végrehajtásához feltételrendszer meglétére és mesterségbeli tudásra, gyakorlati jártasságra és meghatározott készségszintű képességekre van szükség. *Bármely feladat végrehajtására fel nem készített személyi állomány, vagy a végrehajtás feltételeinek hiánya esetén, a vonatkozó parancs végrehajtása megtagadható, illetve a végrehajtására utasítás/parancs nem adható, foganatosítása esetén pedig az elrendelő személyét büntető jogi felelősség terheli.* A feladat végrehajtására való alkalmassá válás a jogszabályi előírások korlátai enyhítésével, vagy a képzésre fordítandó idő növelésével érhető el.

A köztudottan veszélyes –speciális képességek kialakítására irányuló– katonai kiképzés, felkészítés feladataira való alkalmassá tétel útja, nem a jogszabályi előírások módosításán keresztül vezethet. Csak a másik út járható a kívánt kiképzettségi szint elérésében, amihez hatékonyabban működtethető feltételrendszer, vagy hosszabb kiképzési, felkészítési idő szükséges. A kiképzési célkitűzések teljesítésére a sorozott állomány a rövidített szolgálati ideje miatt, alkalmatlannak minősül.

A célkorosztály azzal tehető alkalmassá a reá szabott katonai-szakmai feladatai teljesítésére, ha hosszabb kiképzési, felkészítési ciklus-időt biztosítunk, fordítunk a feladat végrehajtás elsajátíttatására. Ez az út akkor járható, ha a legénységi-sorállományi beosztásokat átminősítjük szerződéses jogállásúvá és meghatározzuk számukra a szakbeosztásuk ellátására történő felkészítés, differenciált szakmai követelményeit és a felkészítésükhöz elengedhetetlenül szükséges időtényezőket, valamint biztosítjuk a felkészülési, ellátási feltételeket.

Kérdés, mely szakbeosztásokat, milyen ütemezéssel, milyen határidővel, milyen költségvonzattal minősítsük át szerződéses legénységi állománnyal feltölthetővé? Az áttérés milyen előnyökkel és hátrányokkal járhat a HM feladatrendszerét érintően?

A szándék megvalósulása estén a következő előnyök prognosztizálhatók:

- A szakkezelő állomány felkészítésére fordítható idő lényegesen növekszik, azzal egyenes arányban növekszik a kiképzettség színvonala, várhatóan a szakfeladatok végrehajtása céltudatosabbá, hatékonyabbá, felelősség teljesebbé és költségkímélőbbé válik.
- A hozzáértőbb, felkészültebb szakállomány esetén a hadfelszerelés általános állapota, hadrafoghatósági mutatói pozitív irányba változnak és eléri az eredményesebb alkalmazásukhoz szükséges, meghatározott technikai követelményi színvonalat.
- Az OKJ képesítések 31-32 törzsszámú szakmáit érintően a humán-erőforrás gazdálkodás kiszámíthatóbbá, tervezhetővé válik és a speciális szakképesítést nem igénylő beosztások feltöltése újtájból eltűnik egy, a parancsnoki állomány számára áthidalhatatlannak tűnő akadály.
- Szakterületünkön teljekörűvé válik az egész MH-t átfogó katonai pályakép-modell.
- A nemzetközi kétoldalú és NATO Pfp. jellegű műveletekben való minden oldalú MH katonai képességek megjelenítése és a vállalt feladatok teljesítési színvonalában a kiképzettség eredményeként, minőségi változás következik be.
- Megteremtődnek a professzionális állomány összetételű haderő, feladatorientált vezetésének feltételei.

Az átállás érinti a MH személyi állományát, a szervezeti felépítését, a kiképzés-felkészítés rendszerét és módszereit, a vezetés rendjét és gyakorlatát, az ellátás az elhelyezés-elszállásolás infrastrukturális feltételeit. A feladatokat csoportosítva kitűnik, hogy a legtöbb megoldásra váró kérdés a fogyasztói logisztikai támogatás funkcionális működésének szakterületeihez tartozik.

A sorállományú beosztások átminősítéséből fakadó feladatok komplexitása szoros összefüggést mutat az érintett állomány létszámadataival. Mekkora létszámmal kell számolnunk valójában, az állomány teljes (C=100%-os), vagy relatív {C-A} létszámadatával? ***A vizsgálat első lépéseként elemzés tárgyává teszem az MH sorozott állománya létszámvi-***

szonyait, abból a célból, hogy a különböző feladatok költségkhatásaira az optimalizált (valós) létszámkeret³⁷ figyelembevételével tehessenek javaslatot.

	2002.07.01.		2005.12.31.	C - A	A -B
	A	B	C		
Sorállományú beosztások	<i>sorozott</i>	<i>szerveződések</i>	<i>szerveződések</i>	<i>új beok</i>	<i>átminős</i>
Szárazföldi katonai szervezetek	3382	4983	9577	6195	-1601
Légierő	1738	1321	2828	1090	417
Logisztikai és támogató szerv.	430	625	1007	577	-195
MH BHP -ság kat. szervezetei	708	96	574	- 134	612
MH HKP katonai szervezetei	3697	350	524	- 3173	3347
Katonai Eü.szervezetek.	40	9	50	10	31
Zárolt beosztási helyek	350	#####	#####	#####	#####
Feltöltött beosztások	#####	5855	#####	#####	#####
Összesen	9995	7384	14560	4565	2611

1. számú táblázat: Az MH szervezetei sorállományú beosztásainak kimutatása.

Az átminősítésre tervezett sorállományú beosztási helyek (A) 9995 fő számán túl, mintegy (C-A) 4565 fő legénységi beosztás esetében kellene új munkaköri tevékenységet megfogalmazni és (A-B) 2611 főt érin-

³⁷ A haderőreform sorállományú létszámkeretét reprezentáló céladatai.

tően szerződéses beosztási helyé történő átminősítést kellene végrehajtani. Mindez azt jelenti, hogy a professzionális haderőre történő átállás teljes körű személyi költségkihatásai tervezése 7176 fő esetében $\bar{a}=1/7176$ Ft-1 történhet. Jelentős költségnövelő az a tény, hogy 4565 fő esetében új beosztás, illetve munkavégzéshez szükséges új munkahelyek, munkakörülmények kialakítása is szükségessé válik. A jelenleg is meglévő, mintegy 2611 beosztást csak az átminősítés költségvonzata terheli. Az újonnan létrehozandó és az átminősítés alá eső beosztások feladatai ellátására ki kell dolgozni a beosztás ellátásának katonai, szakmai képesítési követelményeit az ellátásuk szabályozó normáit.

Az átállás nemcsak egy egyszerű jogállásváltozást jelent, hanem új alapokon elhelyezkedő szakfeladat struktúra megfogalmazását is, azzal egy időben az alkalmazói érdekeket felelősen képviselő és érvényesítő - szakmai referenci jogkörgyakorló- vezetői irányítói struktúra kialakítását is.

Logisztikai szakfeladatok költségvizsgálata.³⁸

Ellátási támogatás szakfeladatai.

a) Az élelmezési ellátás vizsgálata

A logisztikai támogatás döntő jelentőségű területe az élelmezési támogatás, amely alapvető kihatással van a béke-, béketámogató,- válság-reagáló, valamint a háborús műveletekre is.

Az élelmezési ellátás vizsgálatát két megközelítésből célszerű elvégezni. Egyrészt vizsgálni kell az élelmezési ellátásban a várható költségek alakulását, másrészt az élelmezés ellátási folyamatában résztvevő sorállományú szak- és kisegítő állomány kiváltásának következményeit. .

A hivatásos és szerződéses katonák élelmezési ellátását a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló törvény 125 §. 2. pontja figyelembevételével kell a jövőben is végrehajtani, természetesen az állománykategóriát érintő járandóságbeli és ellátási normaelőírások változásait, a korszerűbbé válásának hatásai folyamatos beépítésével.

³⁸ melléklet 3. számú táblázata.

Az étellemezési ellátás rendje

A szerződéses legénységi állományú katonák étellemezési ellátása -a Magyar Honvédség katonai szervezeteibe történő beáramlásával kezdetben - a sorállományú katonák ellátása alapján, természetbeni étellemezési ellátás keretében valósult meg, vagyis az állományba vételt követően természetbeni étellemezési ellátásban részesültek. Ez azt jelentette, hogy a személyi állomány a ledolgozott munkanapokon az étellemezési szolgálat által biztosított étkezéseket **járandóságként** igénybe vehette, távolléte esetén pedig jogosult volt a felszámított étkezési illetmény összegére.

Az időközben végbement változásokhoz igazítottan, jelenleg a szerződéses tiszti,- tiszthelyettesi, valamint a legénységi beosztású szerződéses állományú katonák étellemezési ellátásának szabályai megegyeznek, azaz térítés ellenében történik.

Figyelembe véve, hogy a sorállományú katonák teljes egészében természetbeni, a szerződéses állomány pedig térítés ellenében történő étellemezési ellátásban részesül, ezért az önkéntes haderőre történő áttérés követően az étellemezési támogatás feladatai kettősségének felszámolásával az abszolút költségek jelentős (kb.:1,8 Md.Ft.) csökkenése várható.

Az étellemezési ellátásban résztvevő szak- és kiségitő sorállomány kiváltásának vizsgálata.

Az étellemezési ellátást –ebből adódóan a szak- és kiségitő állomány létszámát– a katonai szervezet teljes létszámára kell tervezni és biztosítani, mivel ezen logisztikai szakterületnek is az alaprendeltetésből fakadó ellátási feladatainak minden körülmények között meg kell felelnie.

Az étellemezési ellátásban résztvevő szak- és kiségitő legénységi állomány kiváltási lehetőségének vizsgálatát az **MH 25. „Klapka György” gl.dd.** szervezete alapján célszerű áttekinteni.

Jelenleg a katonai szervezet állománytáblájában 10 fő sor és 13 fő szerződéses szakács beosztású katona van rendszeresítve. Ebből a 13 fő szerződéses állományból 11 beosztás került feltöltésre. Valószínűsíthető, hogy a 10 fő sorállományú szakács beosztás szerződéses állománnyal 2006-ig fokozatosan kiválthatóvá válik, akkor a norma szerinti ellátó kapacitás, létszám biztosított marad.

Az alapproblémát a konyhai kiségitő munkások kiválása okozza. Ez az állomány, más alegységektől kerül vezénylésre a konyhára, kiségitő feladatok végrehajtása érdekében. Jelenleg – az összlétszám után - napon-

ta 19 fő kiegészítő munkás vezénylése szükséges az ételmezési szolgálathoz a kiegészítői feladatok ellátására.

Mivel a szerződéses állományú egy adott beosztás szakfeladatai ellátására köt szerződést, ezért konyhai kiegészítő munkát nem végezhet/nem vezényelhető. Amennyiben konyhai kiegészítő szolgálatra is vezényelhető, akkor a vezénylés jelentős költségkihatással is jár. A konyhai kiegészítő tevékenység szolgálati feladatnak minősül és a katona részére a pihenő napot –a közvetlen szakfeladatok végzése alóli mentesülésen túl– is biztosítani kell.

A sorállományú konyhai kiegészítő munkások kiváltásának egyetlen gazdaságos megoldása, a Helyőrség Támogató Alegység állománytáblájának - az állomány után számvetett - konyhai kiegészítő munkásokkal, közalkalmazottakkal (megbízási szerződéssel) történő kiegészítése, melynek további előnye, hogy ez a létszámkeret nem terheli a katonai szervezetet.

Tábori körülmények között a teljes ételmezési ellátási feladatokat az ételmezési alegység személyi állománya végzi. Honi területen kívül a konyhai kiegészítő munkás szolgáltatás megvásárlásra kerül.

Az ételmezési költségek vizsgálata.

Az ételmezési költségek vizsgálatát szintén az **MH 25. „Klapka Gy”. gl.dd.** szerződéses állománya után célszerű elvégezni, mivel az említett katonai szervezet rendelkezik a legnagyobb rendszeresített és meglévő szerződéses állományú létszámmal.

A vizsgált katonai szervezet **863/831**fő meglévő szerződéses legénységi beosztású állománnyal rendelkezik. Ebből 90 fő részére járandóság a természetbeni ételmezési ellátás. Ennek figyelembevételével a természetbeni ellátásra az állomány kb. 12%-a jogosult. Mivel az említett katonai szervezet reprezentálhatja a Magyar Honvédséget, ezért a Magyar Honvédség várható természetbeni ellátásra jogosult szerződéses állomány aránya a legénységi beosztású állományt érintően: 10-15%-nak tekinthető.

Ha figyelembe vesszük, hogy a rendszeresített legénységi beosztású szerződéses állomány tervezett létszáma **14.600** fő, valamint az említett – átlagosan 12%-os– természetbeni ellátásra jogosultak arányát, akkor meghatározható a természetbeni ellátásra jogosultak várható létszáma. Ezen túlmenően, ha a számvetett létszámot a napi felszámítható ételme-

zési normákkal tervezzük, akkor megállapítható a szerződéses állományra fordított ételmezési költség értéke.

A norma jelenleg **663 Ft./nap/fő** (I. norma 650 Ft./fő/nap, felsz. norma +13 Ft./fő/nap). A természetbeni ellátásra jogosult szerződéses jogviszonyú állomány várható létszáma (1700 - 2000 fő) alapján az MH napi ételmezési költség 1.1-1.3 mFt. Ez éves szinten: **400 – 470 mFt.**

Mint a fentiekből kitűnik a számítás alkalmával nem került beépítésre, a magasabb ellátási normában részesülők számaránya, a tervezett gyakorlatok, szolgálatok időtartalma, valamint igénybevételek utáni költségvonzatok sem.

Ez feltehetőleg további kb. 40%-al növeli a tárca költségeit, az állomány ellátására fordítandó ételmezési költségterheket. (Mintegy: 170mFt.)

Nem került továbbá kivetésre az ételmezési objektumok, valamint a szaktechnikai eszközök felújítási költségigénye sem, azok egyébként is az áttéréstől függetlenül, a laktanya rekonstrukciós tervekben már megjelenítésre kerültek.

Az ételmezési ellátás megvalósíthatóságának lehetséges változatai, azok költségkihatásai.

1. A szerződéses állomány ételmezési ellátása *a jelenlegi rendszernek megfelelően térítés ellenében történne.* Továbbra is megmaradna az étkezési utalvány (16.800,-Ft/fő/év), valamint a napidíj (400,-Ft/fő/nap).
2. A szerződéses legénységi állomány *természetbeni ételmezési juttatásban részesülne,* ez előre vetíti annak a ténynek a veszélyét, hogy a hivatásos és a szerződéses állománykategória között egy morális, szociális, negatív irányú feszültség alakulhatna ki.
3. A Magyar Honvédség teljes katona állománya *–a szolgálatban töltött munkaidőre eső megfelelő* étkezés igénybevétele mellett *kerülne természetbeni ételmezési ellátásra.* A felmerülő adó- és egyéb járulékok vonzatokat a tárca költségvetéséből kellene biztosítani.
4. A MH *teljes katona állománya ételmezési kiegészítésben részesülne.* Az ételmezési kiegészítés összege a mindenkori repülőműszaki ételmezési kiegészítés 50 %-a mértékéig kerülne szám-

fejtésre. A különéléssel kapcsolatos juttatások továbbra is érvényesülnének.

Mindegyik változat költségvetési vonzattal is együtt járna. Ez a költség jelenleg a sorállományra vonatkoztatva **248.030,-** míg a tiszt, tisztelteseknél **66.840, Ft/fő/év.** A 2002. gazdálkodási évben a Magyar Honvédség katonai szervezetei **3,9 Md.Ft.** étellemezési illetménnyel gazdálkodnak, ezért az egyes változatok megtakarításait/többletigényeit a bázisösszeghez viszonyítva vizsgáltam.

Ennek figyelembevételével az önkéntes haderőre történő áttérés az alábbi költségmegtakarítást/költségtöbbletet eredményezhet:

1. változat szerint, ha a szerződéses állomány étellemezési ellátása a jelenlegi rendszernek megfelelően térítés ellenében történne;

Évek	Költségkülönbözet (Md.Ft.)
2003.	-0,232
2004.	-0,759
2005.	-0,897
2006.	-1.743

2. változat szerint, ha a szerződéses legénységi állomány természetbeni étellemezési juttatásban részesülne;

Évek	Költségkülönbözet (Md.Ft.)
2003.	+0,165
2004.	-0,300
2005.	-0,300
2006.	-1.000

3. változat szerint, ha a Magyar Honvédség teljes katona állománya –a bent töltött munkaidőnek megfelelő étkezés igénybevétele mellett– kerülne természetbeni ételmezési ellátásra;

Évek	Költségkülönbözet (Md.Ft.)
2003.	+0,861
2004.	+0,500
2005.	+0,500
2006.	-0,200

4.változat szerint, ha a MH teljes katona állománya ételmezési ki-egészítésben részesülne;

Évek	Költségkülönbözet (Md.Ft.)
2003.	+1,500
2004.	+1,300
2005.	+1,400
2006.	+0,770

A jelenlegi sorállomány **(9.955 fő)** ételmezési költségének meghatározását az említett módon célszerű végrehajtani. Ennek megfelelően a sorállomány részére tervezetten mintegy **2.5Md.Ft.** –ot szükséges ételmezési költségként a folyó évben biztosítani.

Az ételmezési ellátást a 3. változat alapján javaslom végrehajtani, amely biztosítja az egységes, mindenkire kiterjedő ételmezési ellátás megvalósítását, ugyanakkor az átállást követően már nem jelent többletköltséget a tárca felé.

A fenti tényadatokra tekintettel javaslom az ételmezési szolgálat sorállományú helyeinek szerződéses állománnyal történő feltöltését, va-

lamint a konyhai kiségitő munkások Helyőrség Támogató Alegység állományába a - felszámítási létszám függvényében - történő rendszeresítését.

b) A ruházati ellátás vizsgálata

A logisztikai támogatás szintén meghatározó jelentőségű területe a ruházati ellátás, amelynek megvalósulása folyamán mérni lehet a Magyar Honvédség anyagi helyzetének és személyi állománya erkölcsi állapotának színvonalát.

A hivatásos és szerződéses katonák ruházati ellátását a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló törvény 127 §. 1-2. pontjai figyelembevételével kell végrehajtani.

A ruházati ellátás rendje

A szerződéses legénységi beosztású állomány ruházati ellátása - a Magyar Honvédség katonai szervezeteibe történő beáramlásával kezdődően - a sorozott sorállományú katonák ellátási gyakorlatával azonos módon valósul meg.

Ennek megfelelően az ellátásra jogosult állomány a bevonulást követően természetbeni ellátásként alap- és kiegészítő felszerelésben részesül. A kiadott ruházati anyagok és felszerelési cikkek összetételét, mennyiségét és azok minőségét belső szakutasítások szabályozzák.

Az állomány részére kiadott ruházat és felszerelés a Magyar Honvédség, ezen belül a katonai szervezet tulajdonát képezik, azok meglétéért, állaguk megóvásáért és rendeltetésük szerinti alkalmazásukért (használatáért) a jogosult, anyagi és erkölcsi felelősséggel tartozik a munkáltató felé.

A katonai szervezet a jogosult részére az éves költségvetés terhére szerzi be az előírt ruházati anyagokat, felszerelési cikkeket az érvényes normakeret előírások szigorú betartásával³⁹.

A szerződéses állomány ruházati ellátása színvonalát, a szakutasításokban foglaltak, valamint a biztosított költségvetés kiszabot kölcsönhatása határozza meg.

³⁹ melléklet 4.- 5. számú táblázatai.

A jelenlegi ellátási forma a kor követelményei által elvárt színvonalú megjelenési és praktikai követelményeknek már és még nem felel meg. Az ellátó katonai szervezet részére szükséges a jelenleginél gazdaságosabban működtethető erőforrás rendszer, a **jogosult részére pedig a ruházati illetménye feletti rendelkezési jog törvényi előírások szerinti gyakorlása**. Ezen túlmenően a jelenlegi ellátási rendszer számos nehézséggel küszködik, mely már a folyamatosan csökkenő színvonalú ruházati ellátás fenntartását sem képes megoldani.

A tervezett személyi felszerelési program ruházati feladatai (béke ellátás) már önmagában is indokoltá teszi az állománykategóriáktól független, szakfeladat orientált, egységes ellátási rendszer kialakítását.

A ruházati ellátás javasolt rendje

A szerződéses legénységi állomány ruházati ellátásában, annak jövőbeni megvalósításában érvényesülnie kell az ellátási színvonal maximalizáltságának, az egyenlő mértékkel történő ellátásnak. A ruházati illetménykerettel való egyéni gazdálkodás lehetőségének gyakorlatát (ruházati utalványfüzet alapján) ki kell terjeszteni a szerződéses legénységi beosztottak körére is.

A követelmények megvalósítása érdekében a szerződéses legénységi beosztású állomány ruházati ellátását a szerződéses tiszt, tiszthelyettesi állomány ruházati ellátása gyakorlatának figyelembevételével, az egyéni csekkfüzet biztosításával célszerű megvalósítani, mely igény az említett állomány-csoport részéről már többször megfogalmazódott. Kizárólag az egyéni pénzgazdálkodáson alapuló ellátási rendszer biztosítja a normakerettel való hatékony, egységes, igazságos, számonkérhető, pontosan tervezhető, számszakilag alátámasztott ruházati gazdálkodást.

Az egyéni pénzgazdálkodáson alapuló ruházati ellátást járandóságként kell az állomány részére biztosítani, ami alapot teremt azok körének kiterjesztésére, fontos hatást gyakorolva az állomány MH keretein belüli megtartására.

A ruházati költségek vizsgálata

A szerződéses állományra történő áttérés részletes költségvonzatának megállapításához mindenek előtt meg kell határozni az egy főre jutó

alapfelszerelés, valamint az utánpótlási illetmény összegét⁴⁰. (Az ábrák nem tartalmazzák az ún. háborús felszerelési cikkek költségei.)

Tekintettel arra, hogy a szerződéses állomány, önálló állománykategoría, így beosztásuktól függetlenül ruházati ellátásuk is egységes elvek alapján arányosított mértékben kell, hogy megvalósuljon.

Ezért a ruházati költségek meghatározását a szerződéses tiszti,- tiszteltyettesi állomány ellátása alapján indokolt elvégezni. A számításokat két módon célszerű végrehajtani. Egyrészt meg kell határozni a teljes normakeretet, másrészt a jelenleg érvényes alapnormák által számított költségeket.

Mind a teljes, mind pedig a jelenlegi norma biztosítása esetén az alap felszerelési költség 2003. évben kiugróan magas értéken prognosztizálható. Ez abból adódik, hogy a jelenlegi legénységi beosztású (6500 fő) szerződéses katona után az alapfelszerelés értéke is számvetésre került, mivel ezen állomány ellátása a sorállományéval megegyező módon került végrehajtásra. Tekintetbe véve, hogy kiválás is folyamatosan következik be, ezért mind az alap, mind pedig az utánpótlási költségek megállapításánál annak ütemezettségét figyelembe kellett venni.

Az áttérés ruházati költségeinek várható alakulása (2002. évi normák/előirányzatok alapján)

Évek	Sorállomány átlaglét-száma (fő)	Sorállományra fordított összeg (Md Ft)	Szerződéses állomány átlaglét-száma (fő)	Szerződéses állományra fordított összeg (Md Ft.)	Az állományra fordított összeg (Md Ft)	Eltérés a jelenlegi költség-hez képest (Md Ft)
2003.	8622	948	8280	2.214	3.162	+1.262
2004.	5561	617	10418	738	1.355	-0,545
2005.	4096	454	13018	1.962	2.416	+0,516
2006.			14560	0.654	0.654	-1.250
2007.			14560	1.437	1.437	-0,500
2008.			14560	1.426	1.426	-0,500
2009.			14560	1.687	1.687	-0,250

2. számú táblázat: Az áttérés ruházati költségvonzata.

⁴⁰ melléklet 1. – 2. ábrái.

A 2002. évben a sor- és a szerződéses legénységi állomány részére **Br. 1.9 Md.Ft.** került biztosításra. A fenti számítások ennek figyelembevételével kerültek végrehajtásra. A sorállomány létszámának fokozatos csökkentése, fokozatos költségvetési megtakarítást eredményez, mely a teljes áttérést követően kb. a jelenlegi költségvetési színvonalon stabilizálódik.

Össességében a ruházati költségek az ellátási szabályok figyelembevételével évről- évre változnak, de ez a változás 2009-re teljes mértékben megszűnik. A várható 2009. évi beállítás, a 2005-ben állományba felvettek miatt következik be, ez az állomány a 4. szolgálati év után, már évente kaphatja meg teljes körű ruházati járandóságait.

A jelenlegi ruházati normák alapján számvetett ruházati költségigény⁴¹ nem éri el a tényleges norma által számvetett költség 70%-át.

A számvetett költségek alacsonyabbak a jelenlegi rendszer által a sorállományú beosztottakra egy évben fordított ruházati költségnél, ami önmagában is indokoltá teszi a megfogalmazott egységes ellátási forma mielőbbi szabályozását, bevezetését.

A szerződéses legénységi beosztású állomány ruházati ellátását a szerződéses tisztí,- tiszthelyettesi állományéval arányos mértékben és azonos eljárásmóddal javaslom végrehajtani, mely lehetővé teszi az ágazati szakállomány létszámának, leterheltségének, valamint –a ma még jellemzően magas– raktári készletek csökkentését. A ruházati illetménykeretek pontos tervezésével, az öltözködési színvonal javításával, valamint a ruházati illetménnyel való egyéni gazdálkodás általánossá tételével párhuzamosan, törekedni kell a célirányos rendeltetésű és garantált minőségű hazai fejlesztésű termékcsaládok bevezetésére. A forma hat a tartalomra és a professzionális haderő katona személyeinek egységes megjelenése ösztönzőleg hat a szerződéses állomány, testületi szellemiségének fokozására.

A szervezeti korszerűsítés kapcsán felülvizsgálat tárgyát kell, hogy képezze a ruházati ellátás rendszerébe tartozó KRB hálózat: ellátási rendje, működtetési feltétel rendszere, szolgáltatói tevékenységének elvárható szintre, kapacitásképességek növelése, igényekhez történő igazítása. (KRB hálózattal kapcsolatos kérdések, a vizsgálat tárgykörén kívül esnek).

⁴¹ melléklet 6. – 9.számú táblázatok.

c) Az üzemanyag ellátás vizsgálata

A professzionális haderőre történő áttérés az üzemanyag-ellátás területén alapvető változást nem eredményez. Az ellátásban érintett sorállományú beosztási helyek kiváltását, csak szerződéses helyekké történő átminősítés gyakorlásával célszerű megoldani. Az itt rendszeresített beosztások jelentős hányada ún. kettős feladatrendszer ellátású (kettős beosztás). Ez azt jelenti, hogy egy rendszeresített beosztáshoz két, egy időben nem ütköző feladatrendszer ellátásáért felelős a kiképzett szakbeosztott. Általában gépjárművezető/kezelő beosztása szakfeladatait az igénybevétel függvényében látja el.

Az üzemanyag-ellátás területét érintő feladatrendszert ugyan úgy, mint minden más logisztikai szakterületet lehet továbbfejleszteni, korszerűsíteni, de ez a MH alaprendeltetéséből fakadó feladatokra történő megfelelés színvonalát nem veszélyeztetheti, és azt nem terhelheti költségkihatással sem.

Az üzemanyag-ellátás egységessé tételének egyik lehetséges módja, korszerű üzemanyag kút(ak) kialakítása (helyőrségenként) és kezelő/karbantartó állományának a Helyőrség Támogató Alegység szervezetebe történő beintegrálása. A készenléti (polgári szolgáltatótól), központi támogatásból rendelkezésre bocsátott üzemanyag-szállító gépjárműpark igénybe vételével a katonai szervezet elvonulása esetén is biztosított lesz a helyőrség üzemanyag-ellátása. Az igénybe vett erő rendelkezésre állásával a katonai szervezet továbbra is képességei birtokában marad a feladat végrehajtásához szükséges szakállománnyal és a szükséges eszközmennyiséggel. (egy korszerű kút kialakításának pillanatnyi bekerülési költsége, mintegy **110-150 mFt.**)

Az üzemanyag ellátás költségvizsgálata

Az üzemanyag felhasználás professzionális haderőre történő áttérés esetén –a jelenlegi kiképzési rendszer figyelembevételével– többletköltséget nem jelent az üzemanyag szolgálat részére. A szakállomány kiképzése (eseti: egyszeres) és a honvédelmi előképzés célirányossá tételével költségtakarékossá tehető. Az MH ÖLTP üzemanyag szolgálatfőnöksége számvetése alapján az áttérés az alábbi személyi költség megtakarításokat eredményezheti a kiképzés területén: tehergépjármű vezető **24.750 Ft/fő/év**, kerekes harcjármű vezető **49.500 Ft/fő/év**, harcokocsivezető **139.320 Ft/fő/év**.

Ez a Magyar Honvédség rendszeresített gép– és harcjármű vezetőire vonatkoztatva **évi Br.150 mFt.** költségmegtakarítást eredményezhet. Ez a költség megtakarítás csak a jelenlegi kiképzési rendszerre vonatkozatható. A kiképzési rendszer változása esetén, amely üzemanyag többletfelhasználással is együtt járhat, már többletköltséggel kell számolni ezen a részterületen.

Az elkövetkezendő években számolni célszerű az új technikai eszközök megjelenésével, mely új kiképzési követelményeket támaszt a kezelők felé, valamint figyelembe kell venni a NATO előírásokat is, melyek jelentős üzemanyag többletfelhasználást tervesítenek az adott kiképzési szintek eléréséhez és a vállalt feladataink kívánt szintű teljesítéséhez.

Mindezek figyelembevételével javaslom a korszerű üzemanyag kút(ak) létrehozását (helyőrségenként) és a kezelő beosztások Helyőrség Támogató Alegység szervezetébe történő beintegrálását, továbbá a sorállományú beosztások szerződéses állománnyal történő kiváltását.

Fsz.	Költséghely	Költség Md Ft.-ban	Megjegyzés
1.	Élelmezési ellátás	1.600	3. változat szerint
2.	Ruházati ellátás	0	
3.	Lakásprogram	34.450	13 Md Ft. külső forrásból
4.	Lakatanya Rekonstrukciós Program	63.980	15 Md Ft. külső forrásból
5.	Szolgáltatás, takarítás-parkápolás	2.4	
6.	Őrzés-védelem	7.6	
7.	Biztonságtechnikai rendszerek	7.52	
8.	Toborzó irodák kialakítása	0.94	
9.	GRIPEN	48	
10.	Logisztikai jellegű többletköltség	166	2003-2006
11.	Évi logisztikai jellegű többletköltség	42	
12.	2003. évi logisztikai jellegű többletköltség	44	42 Md Ft. + élelmezési + ruházati költség
13.	2003. évi többletigény a személyi juttatások fedezésére	26	
14.	2003. évi fejezet költségvetés növekménye	48	
15.	Költségvetési hiány várható összege	22	2003. évre

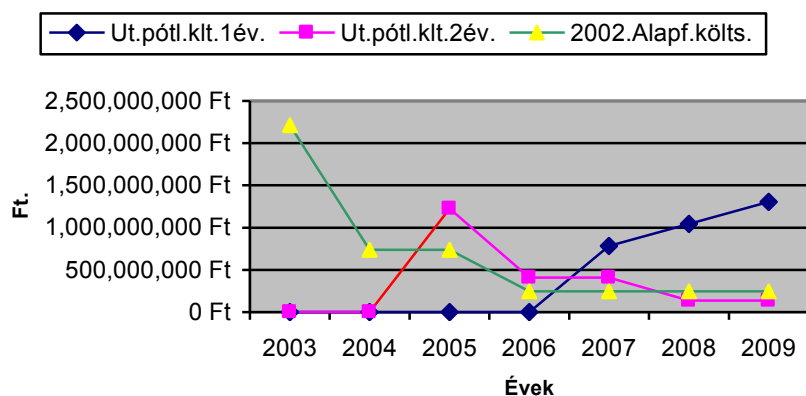
3. számú táblázat: Az áttérés logisztikai támogatásának költségigényei.

Évek	Alapfelszerelésben részesülők	Alap felszerelési il- letményalap	Alap felszerelési költség összege	Megjegyzés
2003.	9000	246000 Ft.	2214000000 Ft.	<i>A kiválás mi- att magasabb létszám került számvetésre</i>
2004.	3000	246000 Ft.	738000000 Ft.	
2005.	3000	246000 Ft.	738000000 Ft.	
2006.	1000	246000 Ft.	246000000 Ft.	
2007.	1000	246000 Ft.	246000000 Ft.	
2008.	1000	246000 Ft.	246000000 Ft.	
2009.	1000	246000 Ft.	246000000 Ft.	

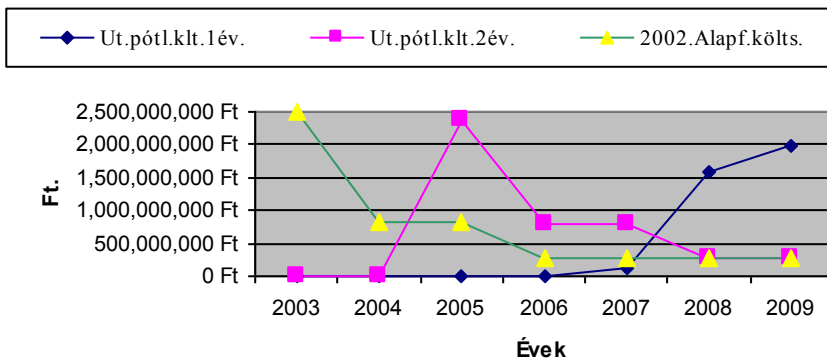
4. számú táblázat: Az alap felszerelési költségek várható alakulása a 2002. évi normák alapján.

Évek	Alapfelszerelésben részesülők	Alap felszerelési il- letményalap	Alap felszerelési költség összege	Megjegyzés
2003.	9000	276780 Ft.	2491020000 Ft.	<i>A kiválás mi- att magasabb létszám került számvetésre</i>
2004.	3000	276780 Ft.	830340000 Ft.	
2005.	3000	276780 Ft.	830340000 Ft.	
2006.	1000	276780 Ft.	276780000 Ft.	
2007.	1000	276780 Ft.	276780000 Ft.	
2008.	1000	276780 Ft.	276780000 Ft.	
2009.	1000	276780 Ft.	276780000 Ft.	

5. számú táblázat: Az alap felszerelési illetmények várható alakulása.

1. számú ábra: A ruházati költségek várható alakulása a 2002. évi normák alapján.

2. számú ábra: A ruházati költségek várható évenkénti alakulása.

Évek	Utánpótlási ill. részesülők 2 év-re	Utánpótlási illetményalap	Utánpótlási költség összege	Megjegyzés
2003.	0	263926 Ft.	0 Ft.	
2004.	0	263926 Ft.	0 Ft.	
2005.	9000	263926 Ft.	2375334000 Ft.	
2006.	3000	263926 Ft.	791778000 Ft.	
2007.	3000	263926 Ft.	791778000 Ft.	
2008.	1000	263926 Ft.	263926000 Ft.	
2009.	1000	263926 Ft.	263926000 Ft.	

6. számú táblázat. A ruházati utánpótlási költségek várható alakulása a két évi ruházati illetményre jogosult állomány után.

Évek	Utánpótlási ill. részesülők	Utánpótlási illetményalap	Utánpótlási költség összege	Megjegyzés
2003.	0	131837 Ft.	0 Ft.	
2004.	0	131837 Ft.	0 Ft.	
2005.	0	131837 Ft.	0 Ft.	
2006.	0	131837 Ft.	0 Ft.	
2007.	9000	131837 Ft.	1187667000 Ft.	
2008.	12000	131837 Ft.	1583556000 Ft.	
2009.	15000	131963 Ft.	1979445000 Ft.	

7. számú táblázat: A ruházati utánpótlási költségek várható alakulása az évi utánpótlási illetményre jogosult állomány után.

ÉVEK	Utánpótlási ill. részesülők 2 évre	Utánpótlási illetményalap	Utánpótlási költség összege	Megjegyzés
2003.	0	136000 Ft.	0 Ft.	
2004.	0	136000 Ft.	0 Ft.	
2005.	9000	136000 Ft.	1224000000 Ft.	
2006.	3000	136000 Ft.	408000000 Ft.	
2007.	3000	136000 Ft.	408000000 Ft.	
2008.	1000	136000 Ft.	136000000 Ft.	
2009.	1000	136000 Ft.	136000000 Ft.	

8. számú táblázat: A ruházati utánpótlási költségek várható alakulása a két évi ruházati illetményre jogosult állomány után, a 2002. évi normák alapján.

Évek	Utánpótlási ill. részesülők	Utánpótlási illetményalap	Utánpótlási költség összege	Megjegyzés
2003.	0	87000 Ft.	0 Ft.	
2004.	0	87000 Ft.	0 Ft.	
2005.	0	87000 Ft.	0 Ft.	
2006.	0	87000 Ft.	0 Ft.	
2007.	9000	87000 Ft.	783000000 Ft.	
2008.	12000	87000 Ft.	1044000000 Ft.	
2009.	15000	87000 Ft.	1305000000 Ft.	

9. számú táblázat: A ruházati utánpótlási költségek várható alakulása az évi utánpótlási illetményre jogosult állomány után, a 2002. évi normák alapján.

Felhasznált irodalom:

1. HM HVK Személyügyi Csoportfőnök 195/52/2002. Nyt.sz. ügydarab csatolt anyaga: Hivatásos haderőre történő áttérés...
2. HM HVK Vezetési Csoportfőnök 684/2002. Nyt.sz. ügydarab csatolt anyaga: Jelentés az önkéntes haderőre történő áttérés feladatairól...
3. **Knutzen ny.tábornok** a C.C.A. tanácsadó testület tagja: *Koncepció a professzionális haderő létrehozására...*
4. ZMNE Haderőfejlesztés 2002. az önkéntes haderő kialakítása tudományos konferencia előadássorozatának anyaga...
5. A MH haderőnemi parancsnokságok felterjesztései: *A szerződéses jogviszonyban foglalkoztatott állományról szolgáltatott tapasztalati és statisztikai törzsadatok...*
6. Katonai Logisztika 10. évfolyam 2002. 3. szám, 172-179. o. *A csapatoknál folyó logisztikai szakképzés az önkéntes haderőre történő áttérés függvényében (témavizsgálat).*

A tanulmány a következő 2003/2. számban folytatódik az üzemeltetési, közlekedési, elhelyezési, kiképzési támogatás és a személyügyi feltételek elemzésének közreadásával.